

Oproep tot Staakt-het-vuren

Eind juni vond er een NAVO-top plaats die de wereld van defensie op zijn grondvesten deed schudden. De NAVO-landen hebben afgesproken om gezamenlijk vijf procent van hun bruto binnenlands product (bbp) aan defensie uit te geven oftewel **€ 1.200 belasting per persoon per jaar**. Dat lijkt misschien een technische afspraak, een kwestie van cijfertjes tussen diplomaten en generaals. Maar als we kijken naar wat die afspraak concreet betekent, doemt er een onthutsend beeld op van economische scheefgroei, geopolitiek theater en de goudmijn die 'oorlog' heet voor de wapenindustrie.

Het gezamenlijke bbp van de NAVO-landen bedraagt zo'n 54.000 miljard euro. Vijf procent daarvan komt neer op een duizelingwekkende 2.700 miljard euro. Ter vergelijking: het hele bbp van Rusland is ongeveer 2.000 miljard euro. **De NAVO-landen zijn dus van plan om jaarlijks meer geld uit te geven aan wapens dan de hele Russische economie waard is.** Meer dan een derde van het Amerikaanse federale jaarbudget, puur naar militaire uitgaven. Dat roept één simpele vraag op: zijn we met z'n allen nog wel bij zinnen?

Wie het nieuws volgde, zag de vertrouwde beelden van ministers van Defensie die elkaar op de schouder klopten, ondertekende verklaringen

omhooghielden en spraken over "onze gezamenlijke veiligheid" en "de dreiging uit het oosten". Ondertussen zullen de **champagnekurken bij Lockheed Martin, Raytheon, Rheinmetall en BAE Systems zijn geknald**. Want de NAVO heeft, in feite, een blanco cheque uitgeschreven aan de wapenindustrie. En dit is niet alleen een Europees of NAVO-breed fenomeen. In de Verenigde Staten past deze ontwikkeling naadloos in het economische verhaal van Donald Trump, die zich opnieuw profileert als kampioen van "America First" en economische groei via industriële expansie. En waar kun je in korte tijd economische groei boeken, met gegarandeerde overheidsvraag? Juist: in de militaire en staalindustrie.

De Amerikaanse staalindustrie, ooit de ruggengraat van de economie in staten als Ohio en Pennsylvania, zat decennialang in het slop. Maar onder **Trump** werd deze sector nieuw leven ingeblazen, mede door het opdrijven van defensie-uitgaven. **Tientallen miljarden** gingen naar de bouw van tanks, schepen, vliegtuigen en munitie – allemaal zaken die enorme hoeveelheden staal vereisen.

Hetzelfde geldt voor aluminium, high-tech elektronica, raketgeleidingssystemen – noem maar op. Trump weet: **als je de wapenindustrie voedt, voed je ook een hele keten van**

binnenlandse productie. En dat levert stemmen op in industriestaten, precies de kiezers die hij nodig heeft. Deze NAVO-afpraak is dus niet zomaar een militaire strategie – het is ook een **politieke zet met economische wortels**. Er is echter een praktisch probleem: het materiaal is er simpelweg niet. In Oekraïne zagen we al hoe moeilijk het was om het leger van voldoende munitie en wapens te voorzien. De productiecapaciteit van de Europese en Amerikaanse defensie-industrie is bij lange na niet toegerust voor dit soort mega-orders. Wat er wél gebeurt: de schaarste zorgt voor prijsopdrijving. Een granaat die eerst 1 euro kostte, kost nu tien keer zoveel. Niet omdat hij beter is, maar omdat er meer vraag is dan aanbod.

Wat we nu zien, is een economische bubbel gebaseerd op dreiging. Of die dreiging nu reëel is of niet, de belofte van veiligheid rechtvaardigt kennelijk alles. Maar we moeten ons afvragen: wat als dit allemaal minder met bescherming te maken heeft, en **meer met winst**? We geven honderden miljarden uit aan wapens die we misschien nooit zullen gebruiken – terwijl ziekenhuizen onderbezet zijn, leraren vertrekken en de klimaattransitie stagneert.

Youri Hazeleger
joet@joet.nl